

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/209784,CALL-FOR-PAPERS-Ogólnopolska-konferencja-naukowa-Szkoła-pod-presją-Ideologizacja.html>
01.03.2026, 01:30

CALL FOR PAPERS: Ogólnopolska konferencja naukowa „Szkoła pod presją. Ideologizacja i polityka przymusu wobec polskiej oświaty w latach 1944–1956”. Zgłoszenia do 15 marca 2025

Delegatura IPN w Kielcach w 80. rocznicę zwołania zjazdów nauczycielskich w Łodzi i Bytomiu, podczas których polscy pedagodzy wyrazili sprzeciw wobec zawłaszczania oświaty przez władze komunistyczne, zaprasza do udziału w ogólnopolskiej konferencji naukowej, pt. „Szkoła pod presją. Ideologizacja i polityka przymusu wobec polskiej oświaty w latach 1944–1956”, która odbędzie się 6 czerwca 2025 r. w Kielcach.

06.06.2025

logo

Od momentu powołania PKWN komuniści zdawali sobie sprawę, że przejęcie, a zwłaszcza utrwalenie nowej władzy w Polsce, w dużej mierze zależeć będzie od postaw społeczeństwa. W związku z tym w strukturach tego samozwańczego ciała wykonawczego znalazł się resort oświaty. Jego głównym zadaniem było przejęcie kontroli nad wychowaniem i nauczaniem dzieci i młodzieży, a celem nadrzędnym ukształtowanie „nowego człowieka” na wzór sowiecki. Służyć temu miała przebudowa polskiej szkoły, poprzez wprowadzenie nowych programów nauczania i wychowania, kształtowanie orientacji politycznej nauczycieli oraz społeczności uczniowskiej. Przeszkodę w realizacji tych zamierzeń stanowiła postawa dużej części przedwojennej kadry nauczycielskiej. Początek zawłaszczania szkolnictwa spotkał się z jej oporem wobec polityki oświatowej, forsowanej przez PPR i spowodował represje i szykany. Rozpoczęły się one na szerszą skalę po krytyce planów ministerstwa, która wybrzmiała podczas zjazdów nauczycielskich w Łodzi

i Bytomiu w 1945 r. Pełna ideologizacja szkolnictwa nasiliła się po sfałszowanych wyborach w 1947 r., czemu służyła bezwzględna polityka przymusu wobec całej społeczności szkolnej. Trwała ona nieprzerwanie do końca Polski „ludowej”. Okres tzw. odwilży w 1956 r. zakończył etap najbardziej drastycznych form ideologizacji polskiej szkoły. Wówczas częściowo zrezygnowano z obowiązkowych, ideologicznych szkoleń nauczycieli, zwolnień, translokacji niepokornych pracowników oświaty, itp.

Mimo bogatej literatury przedmiotu i dużego dorobku w zakresie badań nad tym aspektem historii polskiej oświaty, wciąż istnieje pole do dyskusji i nowych ustaleń, zarówno w ujęciu syntetycznym jak i konkretnych „case study” w proponowanych obszarach badawczych:

- recepcja wzorców sowieckich w polityce oświatowej i praktyce szkolnej
- rola władz partyjnych i oświatowych oraz aparatu represji w stosowaniu polityki przymusu wobec polskiej szkoły
- indoktrynacja nauczycieli m.in. w ramach szkoleń i posiedzeń rad pedagogicznych
- ideologizacja działań wychowawczych szkoły, programów szkolnych i podręczników
- postawy nauczycieli i uczniów wobec polityki przymusu
- różne aspekty codziennego życia szkoły pod przymusem – uniformizacja, rola apeli i akademii szkolnych, obchodzenie świąt i rocznic itp.

Informacje organizacyjne:

Wypełnione zgłoszenia udziału w konferencji (formularz do pobrania) wraz ze zwięzłym abstraktem proponowanego referatu i biogramem (do 2500 znaków) prosimy przysyłać do 15 marca 2025 r. na adres e-mail: izabela.bozyk@ipn.gov.pl

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo wyboru referatów, spośród zgłoszonych propozycji.

O zakwalifikowaniu na konferencję powiadomienia wysłane zostaną do 10 kwietnia 2025 r.

Program konferencji zostanie ustalony i zakomunikowany do 30 kwietnia 2025 r.

Nie pobieramy opłaty konferencyjnej. Prelegentom zapewniamy wyżywienie podczas konferencji i nocleg. Pracownicy IPN rozliczają udział w konferencji w ramach delegacji służbowych.

Plonem konferencji będzie recenzowana publikacja w formie tomu studiów, wydana w Wydawnictwie IPN.

Prelegentów prosimy o przesłanie referatów do 30 maja 2025 r., natomiast pełnych tekstów pokonferencyjnych, dostosowanych do instrukcji wydawniczej IPN, do 15 września 2025 r. na adres: izabela.bozyk@ipn.gov.pl

Adres: Konferencja odbędzie się 13 czerwca 2025 r. w siedzibie Delegatury IPN w Kielcach, al. Na Stadion 1, 25-127 Kielce (sala konferencyjna).

Kontakt: Sekretarz konferencji: dr Izabela Bożyk, e-mail: izabela.bozyk@ipn.gov.pl , tel.: +48 41 340 50 82.

Pliki do pobrania

[Zgłoszenie \(docx, 24.83 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kielce

Edukacja

Konferencja naukowa